

Doc. PhDr. Eva Homolová, PhD. Katedra anglistiky a amerikanistiky

Filozofická fakulta, Univerzita M. Bela, Banská Bystrica

Oponentský posudok na rigoróznou prácu

Průřezové téma multikulturní výchova v hodinách anglického jazyka

Autorka: Mgr. Lenka Hessová

Pedagogická fakulta, JU, české Budějovice, 2017

Rozsah: 211 strán

Teoretická část práce

Téma práce, ktorú autorka spracovala, úzko súvisí s oblasťou efektívnej komunikácie a humanizácie cudzojazyčnej edukácie s akcentom na multikultúrnu výchovu na hodinách anglického jazyka na základnej škole. Efektívna komunikácia vyžaduje okrem znalosti jazykových prostriedkov a zručností aj poznanie kultúry v tom najširšom zmysle slova, pretože neznalosť, ignorovanie či podceňovanie kultúrnej zložky komunikácie môže v negatívnom zmysle ovplyvniť úspešnosť komunikácie.

Predložená rigoróznou práca sa teda zaoberá aktuálnou problematikou multikultúrnej výchovy a jej začlenenia do výučby anglického jazyka s presahom do prípravy budúcich učiteľov anglického jazyka. Nutnosť zaoberať sa touto prierezovou témou vyplýva jednak z oficiálnych vzdelávacích dokumentov, ktoré sú záväzné pre vzdelávacie inštitúcie, ale v práci silne rezonuje aj osobné presvedčenie autorky o potrebe multikultúrnej výchovy na všetkých stupňoch vzdelávania. Rigoróznou práca má štandardnú štruktúru, je členená do 10 kapitol, domnievam sa, že jej rozsah prekračuje požadovaný počet strán pre tento typ práce (vychádzam z požiadaviek na rigorózne práce z domovského pracoviska).

V úvodnej časti autorka zdôvodňuje potrebu zaoberať sa touto tematikou, pretože v deklaratívnej rovine učitelia nespochybňujú jej význam, ale vo výučbovom procese sa často stáva, že nevedia, ako sa tejto témy zmocniť a pretaviť ju do hodiny anglického jazyka. Svoju úlohu v tejto oblasti autorka chápe ako cielenú osvetu ako zmeniť nepriaznivú situáciu cez študentov – budúcich učiteľov angličtiny, a takto prepojiť ich prípravu s didaktikou. Aj keď je z úvodnej časti zrejmé, o čo sa autorka snaží,

absentuje v nej jednoznačne sformulovaný cieľ práce, čo by umožnilo čitateľovi priebežne vyhodnocovať „jej cestu“ k danému cieľu.

Štruktúra práce je logická, autorka vychádza z Národného programu vzdelávania v ČR, z rámcových vzdelávacích programov a nástrojov jazykovej politiky Rady Európy. Domnievam sa, že historické pozadie vzniku uvedených dokumentov a ich podrobná charakteristika mohla byť stručnejšia a naopak, kapitola 3.2 rozpracovanejšia vzhľadom na zameranie práce.

Kapitola 4 je platformou, pomocou ktorej autorka vysvetľuje základné termíny, s ktorými narába v texte práce (multilingvizmus, plurilingvizmus, interkultúrna kompetencia atď.), čo považujem za dôležité, nakoľko v tejto oblasti pretrváva terminologická nejednotnosť. Charakterizovať však SERR zo všeobecného hľadiska (s. 33) považujem za nadbytočné. To isté sa domnievam o kapitole 4.2 ; 4.3 a 4.4 aj vzhľadom k tomu, že podľa mojich vedomostí sa uvedené nástroje v praxi používajú len ojedinele. Neznamená to však, že by budúci učitelia o nich nemali vedieť. Má autorka vlastné alebo sprostredkované poznatky o tom, či sa AIS a OD používajú? Môže uviesť príklady, ako ich vhodne zakomponovať do výučby na ZŠ pri rozvíjaní multikultúrnej výchovy?

Kapitola 5 objasňuje teoretické východiská a autorka sa zamerala na psychologické, lingvistické a filozofické východiská, ktoré sú pomerne rozsiahle poňaté a čitateľ nie vždy rozumie, prečo autorka niektoré fakty uvádza. Vzhľadom na didaktické zameranie práce a zameranie na dve cieľové skupiny (žiaci 7. ročníka a budúci učitelia angličtiny) a nie na výlučné chápanie jazyka a kultúry v rôznych rovinách poznania, považujem niektoré časti za nadbytočné v kontexte témy. Postavenie angličtiny ako lingua franca podstatne neovplyvňuje výučbu na ZŠ. Definície termínov EFL, ESL atď. mohli byť uvedené a vysvetlené ako skratky v zozname na začiatku. Za nedostatok považujem fakt, že hoci práca je jednoznačne prepojená s didaktikou a praxou, autorka opomenula pedagogické resp. didaktické východiská vo vzťahu k cieľovej skupine žiakov ZŠ.

V podkapitolách 5.3 sa autorka venuje konkrétne k výučbe angličtiny a kultúry všeobecne, škoda, že sa nevenuje všetkým didaktickým aspektom a že túto časť nezaradila samostatne.

Za podnetnú považujem 6. kapitolu, v ktorej autorka sa dostáva k výučbovému procesu so zameraním na rozvíjanie interkultúrnej

kompetencie a podľa mňa toto mala byť nosná kapitola práce. Odvoláva sa na teoretické východiská, ale absentuje tu väčšia konkretizácia na školskú prax. Za dôležité považujem uvedenie tých aspektov kultúry, ktoré môžu pomôcť učiacim sa pochopiť cudziu kultúru. Zaujíma ma, ktoré z nich sú najvhodnejšie pre žiakov ZŠ. Za užitočnú pre učiteľa /študenta považujem kapitolu 6.1, v ktorej sa čitateľ dozvie, čo z kultúry môže učiť a aké metódy/techniky môže využívať. Ak by táto kapitola obsahovala ciele, ktoré učiteľ má dosiahnuť a aj príklad konkrétnych aktivít pre žiakov základnej školy, bol by to veľmi užitočný zdroj pre prácu na hodine angličtiny pri realizácii prierezovej témy.

Výskumná časť práce

Vo výskumnej časti práce sa autorka podujala vyplniť medzeru v nedostatku materiálov a podnetov pri začleňovaní multikultúrnej výchovy do obsahu hodín anglického jazyka. Už v siedmej kapitole naznačila, že úspešná realizácia tohto zámeru závisí od učiteľa resp. od kvality jeho prípravy počas vysokoškolského štúdia. Práve z tohto dôvodu smerovala svoj výskumný záber na svojich študentov.

Autorka si stanovila tri výskumné otázky, na ktoré sa pomocou akčného výskumu – konkrétne realizáciou kurzu Multikultúrna výchova na hodinách anglického jazyka, snaží nájsť odpovede. Prípravu, obsah a realizáciu kurzu hodnotím veľmi pozitívne a v určitom zmysle to považujem za novátorský počín, pretože študenti dostali kvalitný vstup do problematiky, zažili veľký počet aktivít zameraných na danú problematiku, podrobili ich kritickej analýze, čo autorke umožní kurz ďalej skvalitňovať. Dúfam, že to nebol len ojedinelý počín, ale kurz budú absolvovať aj ďalší študenti pedagogickej fakulty.

Fakt, že autorka je zanietená odborníčka - didaktička je evidentné z výberu tém, teoretického záberu a rôznorodosti aktivít, ktoré ponúkla študentom. Hoci niekedy v texte sklízla do hovorového štýlu prípadne uviedla aj nepodstatné fakty, ktoré z všeobecného hľadiska prípravy a realizácie takéhoto kurzu nie sú relevantné a pôsobia rušivo, oceňujem, že uvedený kurz je kvalitne pripravený a môže pomôcť iným kolegom a kolegyniam na pedagogických fakultách, ktorí hľadajú inšpiráciu pri riešení tejto problematiky. Neprekvapujú ma pozitívne ohlasy študentov, ktorí kurz absolvovali. V závere výskumu postrádam formulovanie jednoznačných

odpovedí na výskumné otázky. Domnievam sa, že na druhú otázku získala odpoveď len nepriamo tým, že študenti si „zažili, odskúšali a odučili“ približne 40 úloh zameraných na kultúrne javy počas výučby angličtiny. Výber aktivít, ich rôznorodosť, pestrosť a prepojenie s komunikáciou študenti pozitívne zhodnotili v reflexiách po seminároch a celkovom ukončení kurzu.

Vzhľadom na veľmi podrobnú analýzu každého seminára a sebareflexiu študentov po odučení segmentu hodiny považujem dotazník za nadbytočný, čo potvrdili aj odpovede študentov, ktoré sa viac-menej zhodovali s ich reflexiou. Za redundantný, vzhľadom na veľkosť výskumnej vzorky, považujem aj skúmanie učiteľov.

Záver

Celkove hodnotím predloženú rigoróznú prácu Mgr. Lenky Hessovej pozitívne, je v nej veľa autorkinej zaangažovanosti v danej problematike, navrhnutý kurz považujem za kvalitný s možnosťou ďalej ho prispôbovať požiadavkám študentov a praxe.

Za nedostatok považujem rozsah, veľa poznámok mimo hlavného textu, niekoľko odbočení od témy alebo uvádzanie nepodstatných detailov. Autorka pracovala s mnohými domácimi a zahraničnými zdrojmi, nedokážem objektívne posúdiť ich výber, pretože nemám hlbšie poznatky o riešení tejto problematiky v Českej republike. Z jazykového hľadiska prácu neposudzujem.

Predloženú rigoróznú prácu Mgr. Lenky Hessovej odporúčam na obhajobu.

Otázky do diskusie:

1. Vzhľadom na charakteristiku žiaka 7. triedy, ktoré témy považuje autorka za vhodné začleniť do výučbového procesu? Ktorá metóda / technika je pre danú vekovú skupinu najvhodnejšia?
2. Ktoré konkrétne aktivity, uskutočnené so študentmi, je možné použiť v reálnej 7. triede, resp. ako je možné ich prispôbiť tejto vekovej skupine?

Banská Bystrica 29. januára 2018

Eva Hamplová